

територіального устрою країни, що вимагає обґрунтованих кроків для його реформування. Наприклад, завершальний етап адміністративно-територіальної реформи, який триває в Україні, відіграє важливу роль у цих процесах.

Розвиток територій виступає ключовим пріоритетом державної регіональної політики, спрямованим на досягнення сталого економічного, соціального та екологічного прогресу у різних регіонах країни. З огляду на зростаючу конкуренцію між регіонами на глобальному рівні, важливість цієї сфери для держав постійно зростає.

Список використаних джерел

1. Дмистровська В. С., Солоджук Т. В., Максимів М. С. Фінансове забезпечення соціально-економічного розвитку регіону. *Actual problems of regional economy*. 2020. № 2(15). С. 147–159.
2. Ляшенко В. І., Підорічева І. Ю., Антонюк В. П. Модернізація економіки старопромислових регіонів на засадах смарт-спеціалізації. *Формування інституційного середовища модернізації економіки старопромислових регіонів України*. Київ, 2022. С. 9–72.
3. Вороніна Ю. Є., Плотніченко С. Р. Розвиток територій як пріоритетний напрямок державної регіональної політики. *Вісник ЛНУП. Серія «Економіка АПК»*. 2023. № 30. С. 170–174.

УДК 352/354

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ: ПОШУК НОВОЇ ПАРАДИГМИ

Горбова Н. А.

кандидат педагогічних наук, доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна.

ORCID: 0000-0003-1428-895X

Дьоміна Т.

магістр публічного управління та адміністрування

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного,
м. Запоріжжя, Україна.

Соціальна політика є одним із ключових чинників забезпечення стабільності, справедливості та конкурентоспроможності сучасної держави. В умовах глибоких трансформаційних процесів, пов'язаних із агресією РФ, внутрішніми реформами та євроінтеграційними прагненнями України, питання ефективності соціальної політики набуває критично важливого значення.

Загальна проблема полягає у невідповідності існуючих інституційних механізмів, фінансових інструментів та змісту державної соціальної політики сучасним викликам та довгостроковим потребам суспільства. Ця проблема безпосередньо пов'язана з вирішенням низки важливих завдань, які автор розділяє на дві групи: наукові завдання: розробка концептуальних підходів до побудови соціальної держави в умовах нестабільності, дослідження взаємозв'язку між соціальною політикою та економічним зростанням, моделювання наслідків соціальних реформ; практичні завдання: подолання бідності, адаптація та інтеграція внутрішньо переміщених осіб (ВПО), реформування пенсійної системи та системи охорони здоров'я, забезпечення соціального захисту ветеранів та їхніх сімей, створення умов для активної старіння та соціальної інклюзії.

Проблематика вдосконалення соціальної політики в Україні є предметом дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних учених. Значний внесок у її розвиток зробили такі дослідники та інституції, як: Н. В. Анісімова, Я. Б. Жаліло, О. М. Шевяков, С. В. Москвін, а

також аналітичні центри – Разумковський центр, Український інститут майбутнього, Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи.

У публікаціях останніх років започатковано розв'язання проблеми через аналіз наслідків воєнного стану - дослідження масових потоків ВПО, руйнування соціальної інфраструктури, зростання рівня бідності та проблем психологічного здоров'я нації, оцінку ходу соціальних реформ - критичний аналіз реформи децентралізації у соціальній сфері, впровадження медичної реформи "Схвалено громадянами", ефективності програми "Є-Підтримка", євроінтеграційний вектор - дослідження необхідності адаптації українського законодавства до соціальних стандартів ЄС, зокрема у сфері праці, охорони здоров'я та соціального діалогу, прогнозування демографічних тенденцій - аналіз наслідків депопуляції, старіння населення та міграційних потоків для довгострокової стійкості соціальної системи.

Ці дослідження формують міцну теоретичну та емпіричну базу для подальшої роботи. Однак вони часто носять фрагментарний характер, акцентуючи увагу на окремих аспектах проблеми, тоді як комплексний підхід до її вирішення залишається недостатньо розробленим.

Незважаючи на значний обсяг накопичених знань, невирішеними залишаються такі ключові частини загальної проблеми, щодо відсутності цілісного бачення соціальної політики як складової національної безпеки та економічного розвитку, а не лише як сфери витрат; недостатня ефективність та цілеспрямованість соціальних виплат, тому що існуюча система часто не досягає найвразливіших верств населення через бюрократичні бар'єри та застарілі критерії оцінки потреб; недосконалість механізмів фінансування соціальної сфери у зв'язку з бюджетними обмеженнями, корупцією та неефективним використанням коштів; низька адаптивність соціальних служб до нових викликів, таких як масові міграції, психологічні травми населення, необхідність реінтеграції ветеранів; недостатній розвиток соціального партнерства між державою, приватним сектором та громадськими організаціями. Саме цим невирішеним аспектам присвячена дана доповідь.

Метою даного дослідження є системний аналіз сучасного стану державної соціальної політики в Україні та розробка на його основі комплексного підходу до її вдосконалення.

На основі проведеного аналізу пропонуються наступні шляхи вдосконалення державної соціальної політики в Україні:

1. Перехід від патерналізму до політики соціальних інвестицій, що визначає переорієнтацію бюджетних витрат, тобто ввести фінансування не просто виплат, а програм, що підвищують людський капітал – доступна якісна освіта, охорона здоров'я, професійне навчання та перепідготовка; стимулювання зайнятості - розвиток програми "ЄПідтримка", підтримка малого та середнього бізнесу, створення умов для легалізації праці, розвиток цифрових навичок.

2. Впровадження принципу цілеспрямованості та адресності соціальної допомоги. Для цього автор рекомендує створення єдиного соціального реєстру, який консолідує інформацію про доходи та майно громадян для точної ідентифікації потребуючих. До осіб, які потребують соціальної допомоги, держава вводить застосування методів тестування майнового стану (заміна категорійних пільг на адресну допомогу тим, хто дійсно її потребує). Паралельно потрібно вводити децентралізацію надання соціальних послуг (надання більшої автономії та ресурсів органам місцевого самоврядування для гнучкого реагування на місцеві потреби).

3. Розвиток інституційного потенціалу та подолання корупції, шляхом цифровізації соціальних сервісів, а саме максимальний перехід послуг в онлайн-формат ("Дія"), що знизить корупційні ризики та підвищить доступність. Але, це можливо шляхом підвищення кваліфікації соціальних працівників, впровадження сучасних стандартів роботи, навчання методам соціальної роботи з урахуванням воєнного часу (робота з ПТСР) та запровадження прозорих механізмів моніторингу та оцінки ефективності соціальних програм.

4. Активізація соціального партнерства шляхом створення стимулів для приватного сектора, податкові пільги для компаній, що інвестують у соціальну інфраструктуру, корпоративні програми соціального захисту, підтримка громадських ініціатив та волонтерського руху, офіційне визнання їх ролі та залучення до прийняття рішень на місцевому та національному рівнях.

5. Інтеграція євроінтеграційних вимог у національну соціальну політику, активізуючи участь у європейських соціальних програмах, максимальне використання можливостей фондів ЄС для модернізації соціальної сфери.

Таким чином, актуальність теми вдосконалення державної соціальної політики в Україні зумовлена потребою адаптації соціальної системи до нових реалій — воєнних, економічних і демографічних. Держава має знайти баланс між підтримкою найбільш вразливих категорій населення та стимулюванням економічної активності громадян. Соціальна політика повинна не лише забезпечувати мінімальні стандарти життя, а й створювати умови для розвитку людського потенціалу, підвищення добробуту та соціальної справедливості. Саме це стане запорукою відновлення й сталого розвитку України в післявоєнний період.

Перелік використаних джерел:

1. Анісімова Н. В. Соціальна політика в Україні: виклики воєнного стану та шляхи трансформації. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52.
2. Жаліло Я. Б. Фінансові основи соціальної політики в умовах воєнного стану та на перспективу відбудови. *Вісник Національного інституту стратегічних досліджень*. 2022. № 3. С. 45–52.
3. Москвін С. В., Петренко О. І. Децентралізація як інструмент вдосконалення надання соціальних послуг: досягнення та виклики. *Український соціум*. 2021. № 4 (79). С. 78–95.
4. Соціальний захист в Україні в умовах війни: оцінка потреб та механізми підтримки: аналітичний звіт / [за ред. С. В. Москвіна]. Київ : Український інститут майбутнього, 2023. 120 с.
5. Zagorsky V., Rahimov F., Horbova N., Pershko L., Mihus I. Socio-economic Aspect of Territorial Organization of Power *Economic Affairs (New Delhi)*. 2023. 68(3). P. 1555–1564
6. Федірко О. В. Євроінтеграційний вектор соціальної політики України: виклики та імплементаційні завдання. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2023. № 1(79). С. 60–65.
7. Шевяков О. М. Державна соціальна політика: від компенсацій до інвестицій у людський капітал. *Економіка та держава*. 2022. № 5. С. 12 – 17.
8. Bielialov T. Post-War Recovery and Social Policy: International Lessons for Ukraine. *Policy Paper*. 2023. № 12. P. 25.

УДК 352/354

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ

Горбова Н. А.

кандидат педагогічних наук, доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Запоріжжя, Україна.

ORCID: 0000-0003-1428-895X

Суховенко А.

магістр публічного управління та адміністрування

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Запоріжжя, Україна.

Ефективність публічної влади як першочергового суб'єкта реалізації державної політики безпосередньо детермінована якістю її правового регулювання. Сучасний етап розвитку України вимагає глибокої системної оптимізації зазначеного регулювання, що неможливо без